

Vademecum 2e lijn

Symptomen / orgaansystemen	Aandoening / verwekker(s)	Onderzoek Afname		Procedure(s)	Opmerking(en)
Koorts, ziekenhuis					
lijnsepsis		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
septische thromboflebitis		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
endocarditis		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
sinusitis (neussonde)	meerdere soorten verwekkers mogelijk	kweek weinig zinvol			beeldvorming, verwijderen sonde vaak voldoende
pneumonie		sputum, BAL	container	kweek	
enterocolitis	<i>Clostridium difficile</i>	ontlasting	ontlasting container	antigeentest, PCR	
katheter-gerelateerde urineweginfectie		urine	container	kweek	
		bloed	bloedkweekflesje	kweek	

abces meerdere soorten verwekkers mogelijk punctaat, bij bestaande drainage heeft een nieuwe punctie de voorkeur ivm mogelijke kolonisatie van de drain

GEEN UITSTRIJK container kweek

	bloed		bloedkweekflesjes	kweek	
Koorts, leukopenie					
mucositis, bovenste tractus digestivus	streptokokken, <i>Capnocytophaga</i> , <i>Fusobacterium</i> , <i>Rothia mucilagenosa</i>	bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
neutropene enterocolitis (typhlitis)	<i>Clostridium</i> sp, <i>S.aureus</i> , <i>P.aeruginosa</i>	bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
hepatitis, pneumonitis	reactivatie herpesvirussen: HSV, VZV, CMV	plasma	EDTA buis	PCR	bij aangetoonde VZV reactivatie isolatiemaatregel en treffen (aerogene isolatie)
blaasjes	HSV, VZV, enterovirus	uitstrijk blaasje	eSwab	PCR	bij gordelroos / waterpokken isolatiemaatregel en treffen (aerogene isolatie)
colitis	CMV	biopt colon	container	PCR	geen ontlasting insturen

	mycobacteriën	feces	ontlasting container	PCR, kweek	
--	---------------	-------	----------------------	------------	--

meningokokken, Listeriose zijn aangifteplichtig

meningitis banale verwekkers,

Listeria monocytogenes liquor container kweek

		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
	neurotrope virussen	liquor	container	PCR	bij VZV isolatie maatregelen treffen (aerogene isolatie)
	cryptokokken	liquor	container	PCR, antigeentest, kweek	
		serum	stolbuis	antigeentest, PCR	
	meningitis tuberculosa	liquor	container	PCR, microscopie, kweek	tuberculose is aangifteplichtig
encefalitis	<i>Listeria monocytogenes</i>	liquor	container	kweek	Listeriose is aangifteplichtig
	JC virus, HIV, lues	liquor	container	PCR	vermeld op aanvraag

	Toxoplasmose	liquor	container	PCR	vermeld op aanvraag
Koorts, tropen					
	malaria	bloed	EDTA buis	antigeenttes t, dikke druppel, PCR	uitsluitend na overleg

Dengue virus,
Chikungunya virus, Zika virus
serum stolbuis
antistofbepaling, antigeentest
(Dengue Virus), PCR (Zika Virus)

	Zika virus	speeksel	container	PCR	
		urine	container	PCR	
		sperma	container	PCR	wekenlange uitscheiding, geboorte beperkende maatregelen opportuum
	<i>Salmonella sp</i>	bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
Lymfklier					
lymfadenopathie, lokaal	meerdere soorten verwekkers	punctaat, biopt	container	kweek	zoek oorzaak in het toevoergebiede van de lymfeklier

	kattenkrabziekte (<i>Bartonella henselae</i>)	punctaat, biopt	container	PCR	
		serum	stolbuis	antistofbepaling	
lymfadenopathie, gegeneraliseerd	EBV, CMV, toxoplasmose, HIV, syfilis	serum	stolbuis	antistofbepaling, antigeenbepaling (HIV)	

tuberculose,

atypische mycobacteriën punctaat, biopt container PCR, kweek tuberculose is aangifteplichtig

	tuberculose	bloed	IGRA buizen	interferon gamma productie meting	afname op priklab, onderscheid tussen latente en actieve tbc is niet te maken met IGRA
Huid / haar / nagel					
geelzucht	Hepatitis A/B/C/E virus, EBV, CMV	serum	stolbuis	antistofbepaling, antigeenbepaling (HBV)	acute hepatitis A/B/C zijn aangifteplichtig
	Kattenkrabziekte (<i>Bartonella henselae</i>), Leptospirose	serum	stolbuis	antistofbepaling, PCR (leptospirose)	Leptospirose is aangifteplichtig

rash	mazelen, rode hond, waterpokken, Parvo B19 virus, roodvonk (streptokokken groep A), EBV, HIV, syfilis	serum	stolbuis	antistofbepaling, antigeenbepaling (HIV)	mazelen en rode hond zijn aangifteplichtig
	enterovirus	uitstrijk keel	eSwab	PCR	
		feces	ontlasting container	PCR	

mazelen, rode hond speeksel container PCR mazelen en rode hond zijn aangifteplichtig

		urine	container	PCR	
cellulitis	<i>S.aureus</i> , streptokokken	uitstrijk wond	eSwab	kweek	
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
erysipelas	streptokokken, <i>S.aureus</i> , <i>Erysipelothrix rhusiopathiae</i>	uitstrijk wond	eSwab	kweek	<i>E.rhusiopathiae</i> na verwonding van bijv. slager, visser, dierenarts
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	

blaasjes	HSV, VZV, enterovirus, MPXV (monkeypox)	uitstrijk blaasje	eSwab	PCR	
	enterovirus, MPXV (monkeypox)	uitstrijk keel	eSwab	PCR	
		feces	ontlasting container	PCR	
impetigo	<i>S.aureus</i> , streptokokken	uitstrijk huid	eSwab	kweek	
bulleuze impetigo	<i>S.aureus</i>	uitstrijk blaar	eSwab	kweek	

ulcus, zweer *S.aureus*,
streptokokken, *P.aeruginosa* uitstrijk ulcus eSwab kweek

ecthyma contagiosum	schapenpokken, (Orf virus)	uitstrijk blaasje	eSwab	PCR	vermeld op aanvraag
petechiën	<i>S.aureus</i> , streptokokken, meningokokken, pneumokokken	huid stansbiopt	container	kweek	meningokokken ziektes zijn aangifteplichtig
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
erythrasma	<i>Corynebacterium minutissimum</i>				kweek weinig zinvol

folliculitis	<i>S.aureus</i> , soms <i>P.aeruginosa</i>	uitstrijk huid	eSwab	kweek	
pustel, huidabces	<i>S.aureus</i> , perirectaal vaak polymicrobieel	uitstrijk pus	eSwab	kweek	
wond (na trauma)	<i>S.aureus</i> , streptokokken, gramnegatieve staven, anaeroben	uitstrijk wond	eSwab	kweek	denk aan tetanusprofylaxe
necrotiserende fasciitis	aerobe en anaerobe mengflora (type 1), streptokokken (type 2)	pus, weefsel	container	kweek	overweeg gammaglobulines, necrotiserende fasciitis (type 2) is aangifteplichtig

bijtwond (humaan) *S.aureus*, streptokokken, anaeroben uitstrijk wond eSwab kweek

bijtwond (hond kat)	<i>S.aureus</i> , streptokokken <i>Pasteurella sp</i> , <i>Capnocytophaga sp</i> , anaeroben	uitstrijk wond	eSwab	kweek	denk aan tetanus profylaxe
	hondsdolheid (rabiës)				Overleg met arts infectieziekten van de GGD over risico inschatting en behandeling

bijt-wond (rat, muis, gerbil)	<i>Streptobacillus moniliformis</i> , <i>Spirillum minus</i>	uitstrijk wond	eSwab	kweek	vermeld op aanvraag
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
wond (zeewater)	<i>Vibrio sp</i>	uitstrijk wond	eSwab	kweek	vermeld op aanvraag
	<i>Vibrio sp</i>	bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
wond (zoet water)	<i>Aeromonas sp</i> , <i>Edwardsiella tarda</i>	uitstrijk wond	eSwab	kweek	
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
granuloom					<zie granuloom>

intertrigo gist huidschilfers container kweek alleen diagnostiek bij therapie falen

alopecia, atrofie	syfilis	serum	stolbuis	antistofbepaling	
alopecia, littekenvorming	dermatofyten	huidschilfers, haar	container	PCR, kweek	
	HSV, VZV	blaasje	eSwab	PCR	
schimmelnagel	dermatofyten, <i>P.aeruginosa</i> , gist	nagel	container	kweek (gist, <i>P.aeruginosa</i>), PCR	

Zenuwstelsel					
plotselinge doofheid	HSV, VZV, bofvirus	serum	stolbuis	antistofbepaling	twee serummonsters met tussenpoos van tenminste 2 weken afnemen
meningitis	pneumokokken, meningokokken, streptokokken, <i>S.aureus</i> , <i>H.influenzae</i> , Gramnegatieve staven, <i>Listeria monocytogenes</i>	liquor	container	PCR, kweek	meningokokken, H.influenza serotype b, Listeria monocytogenes zijn aangifteplichtig
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
	enterovirus, HSV, parechovirus	liquor	container	PCR	

amoeben liquor container PCR vermeld op aanvraag					
meningitis, neonaten	groep B streptokokken, <i>E.coli</i> , <i>Citrobacter</i> , <i>Listeria monocytogenes</i>	liquor	container	PCR, kweek	
meningitis, na ruggeprik	streptokokken, stafylokokken, gramnegatieve staven	liquor	container	kweek	

	schimmels	liquor	container	kweek	vermeld op aanvraag
meningitis, immuunsuppressie	tuberculose	liquor	container	kweek, PCR	tuberculose is aangifteplichtig
	schimmels	liquor	container	kweek, PCR	vermeld op aanvraag
meningitis, VP drain	stafylokokken, gramnegatieve staven, streptokokken	liquor	container	kweek	
encefalitis	HSV, VZV, enterovirus (enterovirus, echovirus, parechovirus, poliovirus)	liquor	container	PCR	
	<i>Borrelia</i>	serum	stolbuis	antistofbepaling	
		liquor	container	serologie, PCR	
	syfilis	serum	stolbuis	antistofbepaling	

liquor container antistofbepaling			
	mazelen, bof	liquor	container PCR

		serum	stolbuis	antistofbepaling	twee serummonsters met tussenpoos van tenminste 2 weken
	Tick-borne Encefalitis virus (TBE), Früh Sommer Meningo Encefalitis virus (FSME), lymfocytair choreo Meningitis virus (LCMV)	liquor	container	PCR	
encefalitis, immuunsuppressie	JC virus	liquor	container	PCR	
	<i>Listeria monocytogenes</i>	liquor	container	PCR, kweek	
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
	tuberculose	liquor	container	PCR, kweek	vermeld op aanvraag
	schimmels	liquor	container	PCR, kweek	vermeld op aanvraag
	cryptokokken	liquor	container	antigeentest, PCR, kweek	vermeld op aanvraag
		serum	stolbuis	antigeentest	vermeld op aanvraag

Toxoplasma gondii liquor container PCR overleg

encefalitis na bijt-wond dier	Rabiës					overleg met GGD over noodzaak behandeling
ataxie, acuut	VZV, EBV, Bof virus, <i>Tropherima whipplei</i>					
dementie	HIV	serum	stolbuis	antistofbepaling, antigeentest		
		liquor	container	PCR	vermeld op aanvraag	
		syfilis	serum	stolbuis	antistofbepaling	
	<i>Tropherima whipplei</i>	liquor	container	PCR	vermeld op aanvraag	
	mazelen	liquor	container	PCR	overleg	
	prionziekte	liquor	container	PCR	via KCL, ALTIJD BELLEN!	
parkinsonisme, immuunstoornis	toxoplasmose	liquor	container	PCR	overleg	
	toxoplasmose	serum	stolbuis	antistofbepaling		
slappe verlamming	Enterovirus (Coxsackie, EV-71)	liquor	container	PCR		
	Polio virus	liquor	container	PCR	overleg, poliomyelitis is	

						aangifteplichtig
--	--	--	--	--	--	------------------

Tick-Borne Encefalitis virus,
 Japans Encefalitis virus, West Nile virus

	botulisme (<i>Clostridium botulinum</i>)	uitstrijk wond	eSwab	kweek	overleg, botulisme is aangifteplichtig
		feces	ontlasting container	kweek, toxine test	overleg
		serum	stolbuis	toxine test	overleg
spastische verlamming	tetanus (<i>Clostridium tetani</i>)	uitstrijk wond	eSwab	kweek	overleg, tetanus is aangifteplichtig
hersenenabces, hematogeen	streptokokken, anaeroben	punctaat	container	kweek	dentogeen of kaakabces
	<i>S.aureus</i>	punctaat			endocarditis
		bloed	bloedkweek	kweek	
	gedissemineerde nocardiose (<i>Nocardia sp</i>)	punctaat, biopt	container	kweek	vermeld op aanvraag
hersenenabces, per continuitatem	pneumokokken, streptokokken, <i>S.aureus</i> , <i>H.influenzae</i>	punctaat	container	kweek	oorontsteking, neusbijholte ontsteking

hersenabces, na trauma	stafylokokken, Gramnegatieve staven	punctaat	container	kweek	
------------------------	--	----------	-----------	-------	--

hersenabces, parasitair Cysticercosis (*T. solium* -

varkenslintworm). punctaat container microscopie

		serum	stolbuis	antistofbepaling	
	<i>Entamoeba histolytica</i>	punctaat	container	PCR	
		serum	stolbuis	antistofbepaling	
hersenabces, immuunstoornis	tuberculose	punctaat	container	PCR, microscopie, kweek	tuberculose is aangifteplichtig
	cerebrale toxoplasmose	biopt	container	PCR	
	schimmels	biopt	container	microscopie, kweek	
cyste hersenen, gecalcificeerd	cysticercosis (<i>T. solium</i> cysten)	serum	stolbuis	antistofbepaling	
		biopt	steriele container	microscopie	
cyste hersenen, niet gecalcificeerd	<i>Echinococcus sp</i>	serologie	stolbuis	antistofbepaling	

Guillain-Barré	EBV, CMV, VZV, enterovirus, <i>Mycoplasma</i> , <i>Campylobacter sp</i>	serum	stolbuis	antistofbepaling	
----------------	---	-------	----------	------------------	--

Bewegingsapparaat					
myositis	Influenza virus, Enterovirus, Adenovirus	uitstrijk keel	eSwab	PCR	
	Enterovirus, Adenovirus	feces	ontlasting container	PCR	
	EBV	serum	stolbuis	antistofbepaling	
osteomyelitis, hematogeen	<i>S.aureus</i> , streptokokken, Gramnegatieve staven, <i>HACEK-groep</i> , <i>gist</i>	punctaat, biopt	container	kweek	
		bloed	bloedkweekflesje	kweek	
	<i>Kingella sp</i>	punctaat, biopt	container	PCR	
	mycobacteriën	punctaat, biopt	container	PCR, microscopie, kweek	

osteomyelitis na trauma	stafylokokken, streptokokken, Gramnegatieve staven, anaeroben	punctaat, biopt	container	kweek	
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
osteomyelitis, chronisch	stafylokokken, streptokokken, Gramnegatieve staven, anaeroben	punctaat, biopt	container	kweek	

streptokokken, HACEK,

gonokokken

punctaat

gewrichtsvocht container kweek

arthritis
S.aureus,

		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
	syfilis, borreliose	serum	stolbuis	antistofbepaling	
	borreliose	biopt synovium	container	PCR	
kunstgewricht infectie	huidbacteriën (stafylokokken, streptokokken, <i>Propionibacterium sp</i> , <i>Bacillus sp</i>), Gramnegatieve staven	punctaat, spoeling, weefsel	container	kweek	punctaat/spoeling EN meerdere weefsels insturen

arthritis, reactief	<i>Chlamydia</i>	urine	container	PCR	
		uitstrijk cervix	eSwab	PCR	
		uitstrijk vagina	eSwab	PCR	
	<i>Campylobacter</i> , <i>Salmonella</i> , <i>Shigella</i>				immuunfenomeen bij (doorgemaakte) darminfectie, diagnostiek niet zinvol
athralgie	Parvo B19 virus, Hepatitis B virus, <i>Borrelia</i> , <i>Mycoplasma</i>	serum	stolbuis	antistofbepaling	

Keel, neus, oor					
ontsteking middenoor, mastoiditis	pneumokokken, <i>H.influenzae</i> , streptokokken, <i>Moraxella catarrhalis</i>	punctaat	container	kweek	
		uitstrijk oor	eSwab	kweek	

ontsteking gehoorgang	<i>S.aureus</i> , <i>P.aeruginosa</i> , streptokokken, gist, <i>Aspergillus sp</i>	uitstrijk oor	eSwab	kweek	
sinusitis, tonsillitis, faryngitis	viraal (luchtweg virussen), <i>Mycoplasma</i>	uitstrijk nasofarynx	eSwab blauw	PCR	bij Influenza: isolatiemaatregelen in zorginstelling
		uistrijk keel	eSwab	PCR	bij Influenza: isolatiemaatregelen in zorginstelling
sinusitis	pneumokokken, <i>H.influenzae</i> , streptokokken, <i>Moraxella catarrhalis</i>	door KNO endoscopisch afgenomen uitstrijk van de middelste meatus	eSwab	kweek	gewone neusuitstrijk niet zinvol vanwege contaminatie met bovenste luchtwegflora
		punctaat sinus	container	kweek	
stomatitis	gist	uitstrijk mond	eSwab	kweek	
	HSV, enterovirus	uitstrijk blaasje, mond	eSwab	kweek	

tonsillitis streptokokken uitstrijk keel eSwab kweek

	EBV	serum	stolbuis	antistofbepaling	
	anaeroben	uitstrijk keel	eSwab	microscopie	

peritonsillair abces/parafaryngea al abces/retrofaryngea al abces	streptokokken, anaeroben	punctaat	container	kweek	
	tuberculose	punctaat	container	PCR, microscopie, kweek	tuberculose is aangifteplichtig, aerogene isolatiemaatregelen bij opname
epiglottitis	<i>H. influenzae</i> , andere verwekkers	uitstrijk	eSwab	kweek, PCR	Altijd eerst intuberen
		bloed	bloedkweek	kweek	
kroep, difterie	<i>Corynebacterium diphtheriae</i> , zelden <i>C. ulcerans</i> en <i>C. pseudotuberculosis</i>	uitstrijk membraan	eSwab	PCR, kweek, microscopie	overleg met arts microbioloog
Oog					
conjunctivitis, keratitis	<i>S. aureus</i> , pneumokokken, <i>H. influenzae</i> , <i>M. catarrhalis</i> ,	uitstrijk oog	eSwab	kweek	

gonokokken uitstrijk oog eSwab PCR vermelden op
aanvraagformulier

Chlamydia,

	HSV, VZV (oculaire gordelroos), adenovirus, enterovirus	uitstrijk oog	eSwab	PCR	HSV en VZV kunnen ook ontsteking van de iris en het vaatvlies
kerato-conjunctivitis, contactlenzem	schimmels	cornea schraapsel, lenzendoosje, contactlens, lenzenvloeistof		kweek	overleg met arts microbioloog
	amoeben	cornea schraapsel, lenzendoosje, contactlens, lenzenvloeistof		PCR, microscopie	overleg met arts microbioloog
blepharitis, hordeolum	<i>S.aureus</i>	uitstrijk lesie	eSwab	kweek	alleen kweek bij therapie falen
traanklierontsteking (dacryoadenitis)	<i>S.aureus</i> , streptokokken	uitstrijk oog	eSwab	kweek	alleen kweek bij therapie falen
ontsteking van traanzakje (dacryocystitis)	<i>S.aureus</i> , pneumokokken, streptokokken, <i>H.influenzae</i>	uitstrijk oog	eSwab	kweek	alleen kweek bij therapie falen
ontsteking traanklierbuisje	<i>Actinomyces</i> , (zelden: gist, <i>Aspergillus sp</i> , <i>Nocardia sp</i>)	pus ooghoek	eSwab	microscopie, kweek	alleen kweek bij therapie falen

Argyll Robertson pupillen (reageren niet op licht, wel op syfilis serum stolbuis antitofbepaling convergeren)

Luchtwegen					
laryngitis, tracheitis, bronchiolitis	viraal (luchtweg virussen), <i>Mycoplasma</i>	uitstrijk nasofarynx, keel	eSwab blauw	PCR	bij influenza; bij RSV op kinderafdeling: isolatiemaatregelen in zorginstelling,
		uitstrijk keel	eSwab	PCR	bij influenza; bij RSV op kinderafdeling: isolatiemaatregelen in zorginstelling,
kinkhoest	<i>Bordetella sp</i>	uitstrijk nasofarynx (duur klachten < 3 weken), serum (duur klachten > 3 weken)	eSwab blauw, stolbuis	PCR (uitstrijk), serologie	vermeld op aanvraag. PCR, kinkhoest is aangifteplichtig
bronchitis, acuut	<i>H.influenzae</i> , pneumokokken, <i>Moraxella catarrhalis</i>	sputum	container	kweek	
bronchitis, chronisch	<i>S.aureus</i> , <i>P.aeruginosa</i> , <i>Aspergillus</i>	sputum	container	kweek	

tuberculose sputum container PCR, microscopie,
kweek

tuberculose is aangifteplichtig

	<i>Actinomyces sp</i>	longbiopt, punctaot	container	kweek	vermeld op aanvraag. sputum /BAL NIET zinvol
	<i>Nocardia sp</i>	sputum	container	kweek	vermeld op aanvraag
	Histoplasmosse, Coccidioidomycose, Blastomycose	sputum	container	kweek	reisanamnese, vermeld op aanvraag
pneumonie, ziekenhuis gerelateerd	Gramnegatieve staven, anaeroben, <i>S.aureus</i>	sputum	container	kweek	
pneumonie, beademing gerelateerd	Gramnegatieve staven, <i>S.aureus</i>	sputum	container	kweek	
pneumonie, immuun gecompromiteerd	Gramnegatieve staven <i>S.aureus</i> , <i>Listeria</i> <i>monocytogenes</i> <i>Nocardia sp</i> , <i>Legionella sp</i>	sputum	container	kweek	Listeriose en Legionellose zijn aangifteplichtig
	<i>Aspergillus sp</i> , cryptokokken	BAL	container	antigeentest, kweek	
		serum	stolbuis	antigeentest	

	<i>Pneumocystis jiroveci</i>	BAL	container	PCR	liever GEEN sputum
--	------------------------------	-----	-----------	-----	--------------------

immunokleuring naar PA (CMV)

HSV, VZV, CMV BAL container PCR
Ook voor

		bloed	EDTA buis	PCR	
	tuberculose	sputum	container	PCR, kweek, microscopie	tuberculose is aangifteplichtig
	Histoplasmose, Coccidioidomycose, Blastomycose	BAL	container	kweek	reisanamnese, vermeld op aanvraag
longabces	streptokokken, anaeroben	punctaat	container	kweek	
cyste longen	<i>Ecchinococcus sp.</i>	serologie	stolbuis	antistofbepaling	
		punctie	steriele container	microscopie	
pleuraempyeem	<i>S.aureus</i> , streptokokken, anaeroben, <i>pneumokokken</i> , <i>H.influenzae</i> ,	punctaat	container	kweek	

pneumonie, neonaat	<i>Chlamydia</i> , <i>Mycoplasma hominis</i> , <i>Ureaplasma urealyticum</i>	neusspoelsel	container	PCR, (kweek)	geassocieerd met vroeggeboorte, broncho-pulmonale dysplasie; vermeld op aanvraag
		keeluitstrijk	eSwab	PCR, (kweek)	vermeld op aanvraag

nasofarynxuitstrijk eSwab blauw PCR, (kweek) vermeld op aanvraag

Hart en bloedvaten

endocarditis, acuut	<i>S.aureus</i> , streptokokken	bloed	bloedkweekflesjes	kweek	Bij aangetoonde bacteriëmie altijd focusonderzoek, Altijd TTE en zo nodig ook TEE. PET-CT voor onderzoek naar strooihaarden. Consult A-team
endocarditis lenta	streptokokken, <i>HACEK (Haemophilus sp, Aggregatibacter, Cardiobacterium, Eikenella, Kingella)</i>	bloed	bloedkweekflesjes	kweek	Neem 3 sets bloedkweeken af met half uur tussenpoos
	<i>Bartonella</i> , <i>Coxiella</i> , <i>Chlamydia</i> , <i>Legionella</i> , <i>Rickettsiae</i> , <i>Brucella</i>	serum	stolbuis	antistofbepaling	

endocarditis, kunslep	stafylokokken, enterokokken, streptokokken, <i>Propionibacterium sp.</i>	bloed	bloedkweekflesjes	kweek	Neem 3 sets bloedkweeken af met half uur tussenpoos
myocarditis	Enterovirus	keeluitstrijk	eSwab	PCR	

Enterovirus biopt container PCR

	borreliose	serologie	stolbuis	antistofbepaling	
myocarditis, HIV	HIV	serologie	stolbuis	antistofbepaling, antigeentest	
pericarditis	Enterovirus	keeluitstrijk	eSwab	PCR	
		punctaat	container	PCR	
	streptokokken, anaeroben, <i>pneumokokken</i> , <i>H.influenzae</i> ,	punctaat	container	kweek	
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
	<i>Mycoplasma</i> , <i>Chlamydia</i> , <i>Legionella sp.</i> , <i>Coxiella burnetti</i> , <i>Rickettsia sp</i>	punctaat	container	PCR	

	<i>Rickettsia sp</i>	serum	stolbuis	antistofbepaling	
pericarditis, HIV infectie	mycobacteriën	punctaat, biopt	container	kweek, PCR	vermeld op aanvraag
Centrale lijn infectie, lijnsepsis	stafylokokken, enterokokken, Gramnegatieve staven, gist	bloed, afname perifeer	bloedkweekflesjes	kweek	vermeld locatie bloedkweek op aanvraag

bloedkweek op aanvraag

bloed,
afname uit centrale lijn(en)

bloedkweekflesjes kweek vermeld locatie

		kathetertip	container	kweek	vermeld locatie bloedkweek op aanvraag
Perifere vasculaire katheter infectie, flebitis	<i>S.aureus</i>	bloed	bloedkweekflesje	kweek	niet de kathetertip kweken
pacemaker / ICD	stafylokokken, <i>Propionibacterium sp.</i> streptokokken, Gramnegatieve staven, gist	punctaat	container	kweek	evt de 'lead' kweken,
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	

vaatprothese / shunt infectie	stafylokokken, enterokokken, Gramnegatieve staven, anaeroben, gist	bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
		punctaat	container	kweek	
septische thromboflebitis	stafylokokken, enterokokken, gramnegatieve staven, gist, grampositieve staven	bloed	bloedkweekflesjes	kweek	beeldvorming, neem 3 sets bloedkweeken af met uur tussenpoos

pyelitis (geïnfecteerde v. porta trombose),
na intra abdominale infectie
anaeroben,

Gramnegatieve staven bloed bloedkweekflesjes kweek

v. jugularis trombose, geïnfecteerd	<i>Fusobacterium sp</i>	bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
sinus cavernosus trombose (ethmoiditis, sfenoiditis)	streptokokken, pneumokokken, <i>H.influenzae</i> , anaeroben	punctie, biopt	container	kweek	
		uitstrijk pus	eSwab	kweek	
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
Gastro-intestinaal					

gist in mond	gist	uitstrijk mond	eSwab	kweek	na gebruik van systemische antibiotica of inhalatie corticosteroiden
gist oesofagitis	gist	uitstrijk mond	eSwab	kweek	vaak onderliggend lijden (immuunstoornis) endoscopie bevestigd diagnose
gastritis	<i>Helicobacter pylori</i>	biopt maag	container	kweek	tenminste 2 weken van tevoren PPI stoppen

feces ontlasting container antigeentest tenminste 2 weken van tevoren PPI stoppen

		serum	stolbuis	antistofbepaling	
braken	Norovirus, Sapovirus, Rotavirus	braaksel	container	PCR	
		ontlasting	ontlasting container	PCR	
buikpijn, geen diarree	lintwormen (<i>Taenia saginata</i> , <i>Taenia solium</i> , <i>Hymenolepis nana</i>), <i>Enterobius</i>	ontlasting	ontlasting container	microscopie, wormeieren	soms parasieten zichtbaar in ontlasting

gastro-enteritis	<i>Campylobacter sp</i> , <i>Salmonella sp</i> , <i>Shigella sp</i> , <i>Yersinia sp</i> , <i>Aeromonas sp</i> , <i>Plesiomonas shigelloides</i>	ontlating	ontlating container	PCR, kweek	Shigellose is aangifteplichtig, uitbraak van bacteriële gastro enteritis is aangifteplichtig
	Norovirus, Sapovirus, Rotavirus, Adenovirus, Astrovirus	ontslating	ontlating container	PCR	isolatiemaatregelen in zorginstelling. meldingsplicht bij uitbraken

Giardia lamblia,
Entamoeba histolytica,
Cryptosporidium, *Cyclospora sp*

Dientamoeba fragilis, *Blastocystis*
ontlating ontlating container
pathogeniciteit

Dientamoeba fragilis en Blastocystis
hominis dubieus

diaree, bloedbijmenging	<i>Shigella</i> , <i>Salmonella</i> , <i>Campylobacter</i> , EHEC, <i>Entamoeba histolytica</i>	ontlating	ontlating container	PCR	EHEC is aangifteplichtig
	<i>Cyclospora sp</i>	ontlating	ontlating container	concentratie techniek, microscopie, PCR	reisanamnese
	<i>Vibrio sp</i>	ontlating	ontlating container	kweek	vermeld op aanvraag

diarree, HIV infectie	mycobacterien	ontlasting	ontlasting container	PCR, kweek	
	<i>Cystoisospora</i>	ontlasting	ontlasting container	microscopie	
	<i>microsporidium</i>	ontlasting	ontlasting container	microscopie	vermeld op aanvraag microsporidium
colitis, AB gebruik, PPI gebruik	<i>Clostridium difficile</i>	ontlasting	ontlasting container	antigeentest, PCR	antibiotica gebruik, proton pomp remmers
colitis	CMV	biopt darm	container	PCR	ook naar PA

microscopie, kweek

tuberculose ontlasting ontlasting container
PCR,

	<i>Entamoeba histolytica</i>	ontlasting	ontlasting container	PCR	
Intra abdominaal					
abces	polymicrobieel	punctie	steriele container	kweek	GEEN uitstrijk van pus in eSwab, drainage is primair
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
spontane bacteriele peritonitis	Gramnegatieve staven, streptokokken, anaeroben	buikvocht	steriele container	kweek	

			bloed		bloedkweekflesjes	kweek	
perforatie tr. digestivus	polymicrobieel		buikvocht		steriele container	kweek	chirurgie primair kweek op BRMO
			bloed		bloedkweekflesjes	kweek	
peritonitis, CAPD	huidbacteriën, Gramnegatieve staven, Gist		buikvocht		dialysezak	kweek	
			uitstrijk huidpoort		eSwab	kweek	
abces lever	Gramnegatieve staven, anaeroben		punctie		steriele container	kweek	
	<i>Entamoeba histolytica</i>		punctie		steriele container	microscopie	vermeld op aanvraag

cyste lever *Ecchinococcus* sp. serologie stolbuis antistofbepaling

	<i>Ecchinococcus</i> sp.		punctie		steriele container	microscopie	
perihepatitis,	<i>Chlamydia</i> ,		buikvocht		container	PCR	
cholecystitis	polymicrobieel		bloed		bloedkweek	kweek	
			gal		container	kweek	
cholelithiasis	polymicrobieel		bloed		bloedkweek	kweek	

pancreatitis	meestal aseptisch	bloed	bloedkweek	kweek	
pancreatitis, verdenking geïnfecteerde necrose	polymicrobieel	punctie	steriele container	kweek	
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
pancreascyste, geïnfecteerd	polymicrobieel	punctie	steriele container	kweek	
		bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
appendicitis	polymicrobieel	bloed	bloedkweekflesjes	kweek	
divertikulitis, abces	polymicrobieel	bloed	bloedkweekflesjes	kweek	

Urinewegen					
dysurie, geen SOA verdenking	Gramnegatieve staven, enterokokken, stafylokokken	midstream urine	container	kweek	denk ook aan vulvitis, urethritis
dysurie, verdenking SOA	<i>Chlamydia</i> , gonokokken	eerste straaIs urine	container	PCR	
	gonokokken	uitstrijk urethra	eSwab blauw	PCR, kweek	

prostatitis, acuut, geen SOA verdenking	Gramnegatieve staven, enterokokken, anaeroben	midstream urine	container	kweek	
		semen	container	kweek	
prostatitis, acuut, SOA verdenking	<i>Chlamydia</i> , gonokokken	eerste straaIs urine	container	PCR	
	gonokokken	uitstrijk urethra	eSwab blauw	PCR, kweek	
prostatitis, chronisch	Gramnegatieve staven	midstream urine	container	kweek	
		semen	container	kweek	
cystitis	Gramnegatieve staven enterokokken, stafylokokken	midstream urine	container	kweek	
		eenmalige blaaskatheterisatie	container	kweek	vermeld op aanvraag eenmalige katheterisatie

clean catch container kweek vermeld op aanvraag
clean catch

cystitis, verblijfskatheter	Gramnegatieve staven, enterokokken,	katheterurine	container	kweek	vermeld op aanvraag verblijfskatheter
--------------------------------	---	---------------	-----------	-------	---

	gist			container		kweek		vermeld op aanvraag suprapubische katheter
cystitis, suprapubische katheter	Gramnegatieve staven, <i>S.aureus</i> , enterokokken	katheterurine		container		kweek		vermeld op aanvraag neoblaas
cystitis, neoblaas, Bricker	Gramnegatieve staven, enterokokken	katheterurine		container		PCR		vermeld op aanvraag
cystitis, hemorrhagisch	adenovirus	urine		container		microscopie		vermeld op aanvraag
	<i>schistosomiasis</i>	urine		container		kweek		
pyelonefritis	Gramnegatieve staven, enterokokken	midstream urine		container		kweek		
pyelonefritis, nefrostomie katheter	Gramnegatieve staven, <i>S.aureus</i> , streptokokken, gist	urine uit nefrodrein		container		kweek		vermeld op aanvraag nefrostomie katheter
hematurie	<i>Schistosomiasis</i>	urine		steriele container		microscopie		vermeld op aanvraag
		serum		stolbuis		antistofbepaling		
glomerulonefritis	streptokokken, syfilis, HBV	serum		stolbuis		antistofbepaling		

Genitaliën						
balanitis, acuut	streptokokken, gist, anaeroben	uitstrijk lesie	eSwab	kweek		
balanitis, chronisch	gist	uitstrijk lesie	eSwab	kweek		
urethritis, SOA	<i>Chlamydia</i> , gonokokken,, <i>Trichomonas vaginalis</i> , <i>Mycoplasma genitalium</i>	eerste straaals urine	container	PCR		
urethritis, non-SOA	streptokokken, GNS, gist	uitstrijk urethra	eSwab blauw	kweek		
epidydimitis (bijbal ontsteking), SOA	<i>Chlamydia</i> , gonokokken, <i>Mycoplasma genitalium</i>	eerste straaals urine	container	PCR		
	gonokokken	uitstrijk urethra	eSwab blauw	PCR, kweek		
epidydimitis, non SOA	streptokokken, Gramnegatieve staven, anaeroben	semen	container	kweek		
orchitis (teelbal ontsteking)	<zie epidydimitis>					
	Bof virus	speeksel	container	PCR		

		urine	container	PCR	
--	--	-------	-----------	-----	--

dyspareunie *Chlamydia*,

gonokokken uitstrijk cervix eSwab PCR

bartholinitis, SOA	gonokokken	uitstrijk pus	eSwab	PCR, kweek	marsupialisatie
bartholinitis, non-SOA	GNS, anaeroben	uitstrijk pus	eSwab	kweek	marsupialisatie
bacteriële vaginose	Bacteriele dysbalans met overgroei van anaeroben en een tekort aan vaginale flora (<i>Lactobacillus sp</i>)	uitstrijk vagina	eSwab	PCR	Nugent score wordt niet meer verricht, kweek op Gardnerella wordt niet meer verricht
fluor	<i>Chlamydia</i> , gonokokken, <i>Trichomonas vaginalis</i>	uitstrijk cervix	eSwab	PCR, kweek (gonokokken)	
		uitstrijk vagina, zelfafname	eSwab	PCR, kweek (gonokokken)	
tussentijds bloedverlies	<i>Chlamydia</i> , gonokokken	uitstrijk cervix	eSwab	PCR, kweek (gonokokken)	
onregelmatige menstruatie	<i>Chlamydia</i> , gonokokken	uitstrijk cervix	eSwab	PCR, kweek (gonokokken)	

vulvovaginitis	<i>gist, streptokokken, S.aureus</i>	uitstrijk vagina	eSwab	kweek	
	<i>Trichomonas vaginalis</i>	uitstrijk vagina	eSwab	PCR	

cervicitis *Chlamydia*,
gonokokken uitstrijk cervix eSwab

PCR,
kweek
(gonokokken)

		uitstrijk vagina, zelfafname	eSwab	PCR, kweek (gonokokken)	
pelvic inflammatory disease (endometritis, salpingitis, tubo ovarieel abces, perihepatitis)	<i>Chlamydia, gonokokken</i>	uitstrijk cervix	eSwab	PCR, kweek (gonokokken)	cave extra uterine graviditeit
		buikvocht	container	PCR, kweek	
proctitis (ontsteking van rectum)	<i>Chlamydia (ook LGV serotype), gonokokken, HSV, syfilis</i>	biopt ulcus	container	PCR, kweek (gonokokken)	eerste keus, donkerveld microscopie (syfilis) wordt niet verricht
		uitstrijk ulcus	eSwab	PCR, kweek (gonokokken)	tweede keus

lymfadenitis inguinalis	<i>Chlamydia</i> , HSV, syfilis, ulcus molle (<i>H. ducreyi</i>)				ontsteking in het toevoergebied (voet/been)?
ulcus, genitaal, SOA	syfilis, HSV	uitstrijk ulcus	eSwab	PCR	HBV, lues, HIV en evt HCV diagnostiek overwegen, donkerveld microscopie (syfilis) wordt niet verricht

chancroïd, ulcus molle *Haemophilus ducreyi* uitstrijk ulcus eSwab PCR vermeld op aanvraag

granuloma inguinale	<i>Calymmatobacterium granulomatis</i>	uitsrijk ulcus	preparaatglaasje	microscopie	vermeld op aanvraag
		biopt ulcus wand	container	microscopie, PCR	overleg
condylomata lata	syfilis	serum	stolbuis	antistofbepaling	
Zwangerschap					
septische abortus	streptokokken, Gramnegatieve staven, <i>Listeria monocytogenes</i> , anaeroben	vruchtwater, placenta, endometrium	container	kweek	Listeriose is aangifteplichtig

	streptokokken, Gramnegatieve staven, <i>Listeria monocytogenes</i> , anaeroben	uitstrijk keel, navel, anus	eSwab	kweek	uitstrijken van neonaat
	gonokokken	vruchtwater, endometrium	container	kweek, PCR	
endometritis, kraamvrouwenkoorts	streptokokken, Gramnegatieve staven, anaeroben	lochia	container	kweek	groep A streptokokken infectie is aangifteplichtig
		bloed	bloedkweek	kweek	
	streptokokken	uitstrijk cervix, vagina	eSwab	kweek	groep A streptokokken infectie is aangifteplichtig

infertiliteit *Chlamydia*, gonokokken uitstrijk vagina,
cervix eSwab PCR,
kweek
(gonokokken)

	<i>Chlamydia</i>	serum	stolbuis	antistofbepaling	
extra uteriene graviditeit	<i>Chlamydia</i> , gonokokken	uitstrijk vagina, cervix	eSwab	PCR, kweek (gonokokken)	
	<i>Chlamydia</i>	serum	eSwab	antistofbepaling	

prematuriteit	<i>Chlamydia</i>	uitstrijk cervix	eSwab	PCR	
Aangeboren infecties					
Congenitale afwijkingen	TORCHES (Toxoplasmosis, Rubella, CMV, HSV, syfilis), Parvo B19 virus	serum moeder	stolbuis	antistofbepaling	
		vruchtwaterpunctie	steriele container	PCR	
	CMV	urine neonaat	steriele container	PCR	met name zinvol eerste twee weken na de geboorte

Eosinofilie					
huidafwijkingen	filariasis (<i>Loa Loa</i> , <i>Mansonella streptocerca</i>), <i>Coccidioidomyces</i> , <i>Gnathostoma</i> , <i>Ochocerca volvulus</i> , <i>Strongyloides</i>	serum	stolbuis	antistofbepaling	reisanamnese

	filariasis	bloed	EDTA buis	microscopie	
	<i>Gnathostoma</i>	huidbiopt, larve	container	microscopie	
	<i>Onchocerca volvulus</i>	oppervlakkig huidbiopt (skinsnip)	container	microscopie	
	<i>Coccidioidomyces</i>	huidbiopt	container	PCR, kweek	
longafwijkingen, hoestklachten	<i>Echinococcus sp</i> , larva migrans visceralis (<i>Toxocara sp</i>), <i>Coccidioidomyces</i> , <i>Dirofilaria</i> , <i>Paragonimus</i> , <i>Strongyloides</i> , <i>Ascaris</i> , <i>Trichinella</i>	serum	stolbuis	antistofbepaling	reisanamnese: ZW VS (<i>Coccidioides sp</i>), <i>Echinococcus sp</i> , <i>Toxocara sp</i> , <i>Dirofilaria sp</i> en <i>Paragonimus sp</i> zijn kosmopoliet
	<i>Echinococcus sp</i>	puntaat	container	microscopie	vermeld op aanvraag
	<i>Coccidioidomyces</i>	sputum	container	kweek	vermeld op aanvraag

vermeld op aanvraag. Op twee verschillende dagen
sputum insturen

Paragonimus sputum container microscopie

	<i>Dirofilaria</i>	puntaat, biopt long	container	microscopie, PCR	vaak asymptomatisch, coin lesion op X thorax.
--	--------------------	---------------------	-----------	---------------------	---

	<i>Strongyloides</i>	ontlasting	ontlasting container	PCR, microscopie	
	<i>Ascaris</i>	ontlasting	ontlasting container	microscopie	
buikpijn	<i>Strongyloides</i> , <i>Fasciola</i> , <i>Trichinella</i>	serum	stolbuis	antistofbepaling	
	<i>Strongyloides</i>	ontlasting	ontlasting container	PCR	
	<i>Ascaris</i> , <i>Fasciola</i>	feces	ontlasting container	microscopie	
spierpijn, myocarditis	<i>Trichinella</i>	serum	stolbuis	antistofbepaling	
		spierbiopt	container	PCR, microscopie	

Voor specifieke informatie over bepalingen raadpleeg de laboratorium wijzer via de onderste link:

https://atalmedial.nl/zorgverleners/wp-content/uploads/2021/11/MMB_KW_VAD-003-Laboratorium-wijzer-Laboratorium-Medische-Microbiologie-v-011